עד כאן • הא׳ ולא יזבחו בפרשת שחוטי חוץ כתיב ועד פסוק זה הענין מדבר בקדשים שהקדישם בשעת איסור הבמות לאחר שהוקם המשכן והקריבן בשעת איסור הבמות: שהרי עונשן אמור • שגילה לך הענין לת עונשן שהן בכרת: מכאן ואילך • הא׳ ולא יזבחו עוד: בשעת היתר • קודם שהוקם המשכן והתיר הכתוב שלא״פ שהיו מוקדשין לשם הקרבת במה לא יקריבום עוד בבמה לגבוה שנאמר לא זבחיהם זבחים העומדים קודם לכן שהתרתי בבמה לגבוה בשעת איסור הבמות כזובח על פני השדה לעבודת כוכבים: זו מצות עשה • תורה אור

אפילו מים ומלח אסור • פירוש ואפילו שאין עבודתה בכך דאי עבודתה בכך אפי׳ בכלי (ה) טותה נמי והטעם שנפנים מן הקלקלין מקריבין כל דבר אע״פ שאינו טוי וטעם האיסור מטעם הקרובת חוץ לקלקלין דבר של טוי אסור מטעם הקרובת שאינו של נוי מותר כי לין מקריבין שם אלא דבר של טוי ודלא כפ״ה שפירש דחוץ לקלקלין לין שם הקרובת ודבר של טוי אסור משום (ו)ולא תאמרו כסף וזהב א״כ גבי פעור קאמר חוץ כפנים למיסר ואמאי לין אלא מביאין חוץ לקלקלין דבר של הקרובת ומים ומלח אינו לטוי: תנהו

עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שהרי *עונשן אמור שנאמר °ואל יקרא פתח אהל מועד לא הביאו וגו׳ עונש שמענו אזהרה מנין ת״ל °פן תעלה עולותיך וכדר׳ אבין א״ר *אילא *דאמר ר׳ אבין א״ר אילא כל מקום שנאמר השמר ופן ואל אינו אלא בלא תעשה מכאן ואילך הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שנאמר °למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים שהתרתי לך כבר על פני השדה מלמד שכל הזובח בבמה בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הוא זובח על פני השדה והביאום לה׳ זו מצות עשה ומצות לא תעשה מנין ת״ל °ולא יזבחו עוד את זבחיהם יכול יהא ענוש כרת ת״ל °חקת עולם תהיה זאת להם ולא אחרת להם אמר רבא קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד: מתני׳ °מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין פרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות ושמנים וסלתות °וכל דבר שביוצא בו קרב ע״ג המזבח אסור: גמ׳ מנהני מילי א״ר חייא בר יוסף א״ר אושעיא כתוב אחד אומר °ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם וכתוב אחד אומר °לא תחמוד כסף וזהב עליהם הא כיצד עמהם דומיא דעליהם °דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר אף עמהם דבר של נוי אסור ושאינו של נוי מותר ואימא עליהם דומיא דעמהם מה עמהם כל מה שעמהם אף עליהם כל (ח) שעליהם א״כ לא יאמר עליהם מעות דבר של נוי הוא אמרי דבי ר׳ ינאי °בכים קשור ותלוי לו בצוארו כסות דבר של נוי הוא אמרי דבי ר׳ ינאי °בכסות מקופלת ומונחת לו על ראשו כלי דבר של נוי הוא אמר רב פפא °דסחיפא ליה משכילתא ארישה אמר רב אסי בר חייא °כל שהוא לפנים מן הקלקלין אפי׳ מים ומלח אסור חוץ לקלקלין דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר א״ר יוסי בר חנינא *נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים למאי אילימא דאפי׳ פנים כחוץ דמי ושרי השתא פעורי מפערין קמיה מים ומלח לא מקרבין ליה אלא °אפי׳ חוץ כבפנים דמי ואסור: מתני׳ *°עבודת כוכבים שהיה לה גינה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בין בטובה (ובין*) שלא בטובה °עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל אין אסורה עד שתיעבד: גמ׳ אמר אביי בטובה בטובת כומרין שלא בטובה שלא בטובת כומרין לאפוקי טובת עובדיה דשרי איכא דמתני לה אסיפא °היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה אמר אביי בטובה בטובת אחרים שלא בטובה שלא בטובת כומרין מאן דמתני אסיפא כ״ש ארישא ומאן דמתני ארישא אבל אסיפא כיון דאיכא אחרים בהדה אפי׳ בטובת כומרין נמי שפיר דמי: עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד: מתני׳ מני ר״ע היא דתניא °אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר יכול עשאום ולא גמרום גמרום ולא הביאום הביאום ולא נשתמשו בהן יכול יהו אסורים ת״ל אשר עבדו שם הגוים *שאין אסורין עד שיעבדו מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה עד שתיעבד ושל ישראל אסורה מיד דברי ר׳ ישמעאל *ר״ע אומר חילוף הדברים עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל עד שתיעבד אמר מר בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר הא מקומות כתיב אם אינו ענין למקומות דלא מיתסרי דכתיב °אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם

תנהו

ממנה שלא בטובה • שלא יעלו שכר לכומרים דאין הקדש נעבודת כוכבים כדאמרן בפ׳ כל הצלמים (לעיל דף מד): גמ׳ עובדיה • עובדי כוכבים העובדין לאותה לא איכפת לן אי יהבינן להו (ד) שאר טובת הנאה פורתא: כ״ש אריש״א • דכיון דכולה דעבודת כוכבים אסור לתת שכר: בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר • ולקמן פריך הא מקומות כתיב: מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים • ולקמן פריך הא בכלים אוקימתה עבודת כוכבים מנלן דעד שתיעבד: חילוף הדברים • ולקמן מפרש טעמא: אם אלהיהם • אם אלהיהם בהיא קרא כתיב:

מקיש

מכות יג:בכתים קו. ממנה לו: לעמ׳ עיבוכין לו׳ סוטה ס. שבועות ד׳ לו.

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ כל מה שעליהם מ״כ: (ב) רש״י ד״ה קרי ביה וכו׳ דהאי עוד: (ג) ד״ה כל מה שעמהם: (ד) ר״ה עובדיה וכו׳ יהבינן להו שכר עובדה: (ה) תוס׳ ד״ה אפילו וכו׳ אפילו בכלי מלא טותה: (ו) בא״ר מעשה לא תחמוד כסף וזהב ד״כ קשה גבי פעור דקאמר חוץ:

רבינו חננאל

ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו׳ עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות (שנאמר) שהרי כתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו וכתיב ונכרת • עונש שמענו • אזהרה מנין שנאמר השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום • וקוי״ל דכ״מ שנא׳ בו [השמר פן ואל] אינו אלא בלא תעשה • מיכן והילך הכתוב מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בחוץ בשעת איסור הבמות שנאמר למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם שהיו מותרין להן • על פני השדה • מלמד שכל הזובח בבמה כאילו זובח לשדה • והביאום לה׳ זו מצות עשה • מצות לא תעשה מנין ת״ל ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים ואין שעירים אלא שדים כדכתיב ושעירים ירקדו שם • אשר הם זונים אחריהם לרבות שאר עבודת כוכבים • חקת עולם • לבית עולמים • תהיה בזמן הזה • זאת להם ואין חייבין עליהן כרת • לדורותם שנוהג הדבר לדורות: ופריק רבא קרי ביה ולא יזבחו אזהרה כמו שאמרנו • וקרי ביה ולא עוד לרבות אפילו שלא כדרכן: מתני׳ מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין. מנא לן דכתיב בהאי קרא ותראו את שקוציהם [וגו׳] כסף וזהב אשר עמהם וכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם. (וכתיב ולקחת לך) • הא כיצד עליהם דומיא דעמהם(ם)• מה עמהם של נוי הוא דאסור • אף עליהם דבר של נוי הוא דאסור• ודחינן אדרבה עמהם דומיא דעליהם מה עליהם כל מה שעמהם• ופרכינן אם כן לא יאסר עמהם למה נאמר עמהם • ליטר דבר שהוא עמו לנוי הוא שאסור• ואקשינא למתני׳ דקתני מעות. בכים קשור ותלוי לה בצוארה של עבודת כוכבים. כסות במלית מקופלת ומונחת לה על ראשה • כלים כגון ספל ומשולה וכיוצא בהן שבראשה • שאלו כולן אינם עושים לנוי • ואפינקנא כל דבר שהוא עם עבודת כוכבים לפנים מן הקלקלין • פירוש החדר שהיא נתונה בו אפילו מים ומלח אסורין חן. חוץ מן הקלקלין דבר שהוא לנוי עבודת כוכבים אסור בהנאה• ושאינו לנוי עבודת כוכבים מותר: אמר ר׳ יוסי בר׳ חנינא נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים אלא אפילו הוצה לו כלפנים דמי והכל אסור • פרכילי ענבים ועטרות של שבולים • פי׳ קריבין לבכורים יינות שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור: עבודת כוכבים שיש לה מרחץ או גינה נהנין מהן שלא בטובה • ואוקמה אביי שלא בטובת כומרים • היה לעבודת כוכבים גינה ושל אחרים נהנין מהן בטובת הכומרים ושלא בטובת הכומרים • פירוש בטובת הכומרים שהיתה לכומרים טובה בהנאה: פיסקא עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד • ושל ישראל עד שתעבד • מתניתין מני ר׳ עקיבא היא • דתניא אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם מיכן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה אלא עד שתעבד שנאמר אשר עבדו שם • ושל ישראל מיד • דברי ר׳ ישמעאל מדכתיב ואת המאתכם אשר עשיתם את העגל • משעת עשיה נאסרה עלי

(ם) מדכתי כתיב גלאם דגרם לסיפא מני׳ דיהן ואולי דע״ם נפל בכאן וצ״ע

[עי׳ פירושו בכ״י דעיבוכין ס׳ ד״ס וסא״כ נתמן] לעיל מד:

רש״א מ״ו וצ״ל ושלא בטובה

[לעיל יט:]

[עם מוגין תו:]

מסורת הש"ס

מקיש אלוהים למקומות • דלוקמינן בכלים : מה כלים עד שיעבדו • דכתיב אשר עבדו שם : דשמא גניזה בעיא • דילפינן לקמן מוסף בשמר : ואימא כדמוכד כוכבים • עד שתעבד : ור"ע • דלמר בשל ישראל עד שתעבד הלי תועבה ה' ולא דמיסתר משעת עשייתה אלא ה"ק אדרב משעת עשייה דעשייה מביאתו לידי תועבה שעובדה: שפוסל אלוהו • שיכול לבטלו : כמיב לא תתמוד וכתיב ולקחת לך • ותרוייהו בחד קרא ורישא דקרא פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תתמוד וגו' : ס"ק פיסלו לאלוה • שיפה לעבודת כוכבים לא תתמוד : פסלו מאלוה • שבטלו מלשון פסולת ולקחת לך דפסילי דרישא דקרא תרי גווני משמע ודרשינן ליה מלאיסור ולהיתר דקרא : דברים שבספר • עבודות שבספר הוא עובדה שלא ישמעו ב"ד ויסקלוהו : שעשוה גניזה • דכשהיא שלימה (ב) גנוזה בקרקע : מה מזבח טעון גניזה • דהא לאסור בהנאה : אף מזבח • תלמידי חכמים דאשירה אוקמינן בדיין שאינו הגון הלכך מזבח נמי בגברי : ריבוי כלי • כלי שנשבר והקיש עליו בקורנס עד שריקבו ונתפשט ונתמלא פגימתו : כין לר' ישמעאל כו' • משמע עבודת כוכבים של עובד כוכבים אין אסורין עד שיעבדו כדאמרן לעיל (דף נח:) הביאום ולא נשתמשו בהן יכול יהו אסורין ת"ל אשר עבדו ור"ע בעבודת כוכבים עצמה פליג אבל בכלים לא פליג : משמשין • דישראל ממשמשי עבודת כוכבים דעובד כוכבים גמר ולא מיתסר עד שישתמשו בהן לעבודת כוכבים : עשה • עשאו (*מולו) לעבודה (ג) מתחילה : מזרו לטומאתן שנאמר • זלריכה טבילה ובילילות השבח (דף מז:) מפרש טעמא גזרה שמא ילמדו טבילה בת יומא עולה וקא מיבעיא (ד) כלי שנשתמשו בו לעבודת כוכבים ולמדרי' במסכת שבת בפ' ר' עקיבא (דף פג:) משמשיה טמאין שבדן כדי לטהרן וחזר וריתכן לעבודת כוכבים ועדיין לא נשתמשו בו מי הדר לטומאה קמייתא או לאו : מי אמרינן ס"מ • דהוזרין לטומאתן שנה דאורייתא : אבל טומאה • עבודת כוכבים דרבנן היא(ה) וקלי אסמכתא בעלמא : אחר טומאות דרבנן • כגון *כלי דטמאו במשקין דמדאורייתא לא מטמאו משקין כלי ורבנן גזור משום משקה זב וחזה כגון רוקו ומימי רגליו דאב הטומאה ניכו וממאי כלי : הדא מגו הדא • כלומר בשאר טומאות נמי מיבעיא ליה והאי דנקט עבודת כוכבים שאילה אחרת [היא] הנשאלת מתוך פשטה של רישאה אח"ל בשאר טומאות דרבנן לא הדרי הכא מאי : תקרובת עבודת כוכבים של אוכלין מסו • מי סלקא טומאה מיניהו ע"י ביטול או לא : ותיבעי לך כלים • שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים אי סלקא טומאה מיניהו כי היכא דסלקא איסורא : כיון דאית להו עסרים • כשאר טומאות במקום הכא דמקום דידיה היינו ביטול כיון דאיסורא בטיל מיניהו טומאה ודאי נמי סלקא : כי קמיבעיא לן אוכלין • לגיס להו טהרה כשאר טומאות במקום : ותיבעי ליה עבודת כוכבים • של אוכלין כגון הנשתמשו בהן לפת ותיבעי לך אי סלקא טומאה בביטול או לא : מגילה כ: ב"ק סה:

תנהו ענין לכלים מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה אלא עד שתעבד ושל ישראל מיד והא בכלים אוקימנא לה אמר קרא °אשר אתם יורשים אותם את אלהיהם מקיש אלהיהם לכלים מה כלים עד שיעבדו אף אלהיהם נמי עד שיעבדו ור"ע דלא מקיש אמר לך *את הפסיק הענין ורבי ישמעאל אשבחן עבודת כוכבים של עובד כוכבים דאין אסורה עד שתעבד דישראל דאסורה מיד מנא ליה סברא הוא מדעובד כוכבים עד שתעבד דישראל אסורה מיד אימא דישראל כלל וכלל לא השתא גניזה בעיא איתסורי לא מיתסרא ואימא כדעובד כוכבים אמר קרא °ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל משעת עשייה קם ליה בחטא אימא ה"מ למיקם גברא בחטא איתסורי לא מיתסרא °אמר קרא °ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה משעת עשייה קם ליה בארור אימא ה"מ למיקם גברא בארור איתסורי לא מיתסרא תועבת ה' כתיב ור"ע דבר המביא לידי תועבה ור"ע עבודת כוכבים

תנהו ענין לכלים (דף מה. ד"ה אלהיהם) דשאני התם דכתיב (תהלים קו) ויאכלו זבחי מתים ומיניה נפקא לן תקרובת עבודת כוכבים וקרא כי כתיב בפעור כתיב שהוא תלוש ונאסר ולהכי תקרובתו אסורה אבל גבי עבודת כוכבים של מחובר לא מצינו איסור בתקרובתו אלא גבי כלים כדמסיק הכא(ו) ואע"ג דדברי קבלה הן עד דאתא דוד גמרא גמירי לה ואתא דוד ואסמכיה אקרא : ורבי עקיבא דלא מקיש לר' יוסי • אלא *(ואם) לא הוצרך אלא לאפוקי מדרשא דר' ישמעאל דאילו ר"ע טעמא מפסילי אלהיהם : מה מזבח טעון גניזה • כמו כלי שרת דאמרינן שגוזה אף אשרה טעונה גניזה כמו שנאמר שמחקיהו וזרוהו ומיהו מעגל ליכא למילף (ז) בין לר' יוסי בין לרבנן דלר' יוסי שמא בשביל כבודן של ישראל שאינה להם תקלה וקלון על ידו עשה כן ולרבנן בקש לבודקן כסוטות: תבעי ליה שלא טומאתן דרבנן • פירוש בכלים שנטמאו במשקין כמו שפ"ה ובכלים שעיקר טומאתן דאורייתא דאיתו בכלי זכוכית תנן ובפ"ק דשבת (דף מז:) מייתי לה דאין חוזרין לטומאתן שנה והיינו משום דעיקר טומאתן אף בשרן ובמת מגבס אינם אלא מדרבנן : כיון

ל שעובד כוכבים דאסורה מיד מנא ליה אמר עולא אמר קרא °פסילי אלהיהם תשרפון באש משפסלו נעשה אלוה ואידך ההוא מיבעי ליה לכדתני רב יוסף דתני רב יוסף *מנין לעובד כוכבים שפוסל אלוהו שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש ואידך נפקא ליה מדשמואל דשמואל רמי כתיב °לא תחמוד כסף וזהב עליהם וכתיב ולקחת לך הא כיצד פסלו לאלוה לא תחמוד פסלו מאלוה ולקחת לך ור"ע אשבחן עבודת כוכבים של עובד כוכבים דאסורה °מיד דישראל עד שתעבד מנלן אמר רב יהודה אמר קרא °ושם בסתר עד שיעשה לה דברים שבסתר ואידך ההוא מיבעיא ליה לכדרבי יצחק דא"ר יצחק מנין לעבודת כוכבים של ישראל שטעונה גניזה שנאמר ושם בסתר ואידך נפקא ליה מדרב חסדא אמר רב דאמר רב חסדא אמר רב מנין °לעבודת כוכבים של ישראל שטעונה גניזה שנאמר °לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח מה מזבח טעון גניזה אף אשרה טעונה גניזה ואידך ההוא מיבעי ליה לכדר"ל *דאמר ר"ל °כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נוטע אשרה בישראל שנאמר °שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וסמיך ליה לא תטע לך אשרה כל עץ אמר רב אשי °ובמקום תלמידי חכמים כאילו נטעו אצל מזבח שנאמר אצל מזבח בעי רב המנונא ריתך כלי לעבודת כוכבים מהו עבודת כוכבים דמאן אילימא עבודת כוכבים דעובד כוכבים בין לר' ישמעאל ובין לר"ע משמשי עבודת כוכבים הן °ומשמשי עבודת כוכבים אין אסורין עד שיעבדו ואלא עבודת כוכבים דישראל אליבא דמאן אילימא אליבא דר"ע השתא היא גופה לא מיתסר' עד שתעבד משמשיה מיבעיא ואלא אליבא דרבי ישמעאל דאמר אסורה מיד מאי משמשין ממשמשין גמרינן מה התם עד שיעבדו אף הכא עד שיעבדו או דלמא מינה גמר מה היא אסורה מיד אף משמשיה אסורין מיד מאי איריא דקא מיבעיא ליה ריתך כלי תיבעי ליה עשה רב המנונא משום טומאה ישנה קמיבעיא ליה דתנן *כלי מתכות פשוטיהן ומקבליהן טמאין °נשתברו טהרו חזר ועשאן כלים (ח) °יחזרו לטומאה ישנה והכי קמיבעיא ליה כי הדרא טומאה ה"מ לטומאה דאורייתא אבל טומאה דרבנן לא או דלמא ל"ש ותיבעי ליה שאר טומאות דרבנן הדא מנו הדא קמיבעיא ליה טומאה דרבנן מי הדרא או לא הדרא 'את'ל לא הדרא טומאה דעבודת כוכבים משום חומרא דעבודת כוכבים מי שויוה רבנן כטומאה דאורייתא או לא °חיקו בעי מיניה ר' יוחנן מר' ינאי תקרובת עבודת כוכבים של אוכלים מהו מי מהניא להו ביטול לטהרינהו מטומאה או לא ותיבעי ליה כלים כלים לא קמיבעיא ליה כיון דאית להו טהרה במקוה °טומאה נמי בטלה כי קמיבעיא ליה האוכלין ותיבעי ליה עבודת כוכבים גופה *לא מיבעיא ליה כיון

אין הכי נמי • כלומר עשה הוה ליה למיבעיא מיהו רב המנונא לא בעא ריתך : הישנה • ומיבעיא ליה הכי הני מילי שחוזרין לטומאה ישנה במומאה דאורייתא אבל טומאה דרבנן לא הדרא • הדרא • אם תמצא לומר לא הדרא מומאת עבודת כוכבים כיון דחמירא אוקמה רבנן אדאורייתא • או דלמא לא שנא • תיקו • בעא מניה ר' יוחנן מר' ינאי תקרובת עבודת כוכבים של אוכלים מהו • פי' אם יחזור היבטלם בטלה טומאתן או לא • ותיבעי ליה כלים • כלים לא מיבעיא ליה כיון דאית להו טהרה בטבילה • כי מבטיל להו בשבורה טומאה נמי בטילה • כי קא מיבעיא אוכלין • ותיבעי ליה עבודת כוכבים גופה עבודת כוכבים

הגהות הב"ח (ה) גמ' חזר ועשאן כלים חזרו לטומאה וכו' כי הדרא טומאה. ל"נ ס"ל ליכא למימר כיון דאית [להו טהרה במקוה] טומאה נמי בטלה דבכלי של ישראל קא מיבעיא ליה ולא בשל עובד כוכבים אי נמי בכלי של [עובד כוכבים ובעבודת כוכבים] של ישראל קאמר דאית ליה כיון דאית לה בשבורה טומאה נמי בטילה : (ג) רש"י ד"ה שעשאו גוזה בקרקע : (ד) ד"ה שעשאו מולו לעבודת כוכבים מתחילתו : (ו) ד"ה חזרו וקו' וקא מיבעיא ליה כלי : (ה) ד"ה אבל וכו' ובקרא ל"נ לעיל בדף מז ע"ב : (ז) תוס' ד"ה מגמו וכו' ותע"ג דדברי קבלה ל"נ פי' אלא קבלה דוחקלנו זכמי מתים : (ז) ד"ה מה וכו' בין לר' יוסי. ל"נ לעיל נדרים דף מד :

עין משפט נר מצוה

כד א ב מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הל' ח סמג לאוין קנח :

כה ג מיי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים הלכה ד סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קנט סעיף ג :

כו ד מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה ם סמג עשין רמו :

כז ה מיי' שם פ"ז הלכ' ג ופי"ח. הלכ' ג סמג שם :

כח ו מיי' שם פי"ב הלכה ג :

כט ז מיי' שם הלכה י :

ל ח מיי' שם הל' ם :

לא ם מיי' פ"ו מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ז :

רבינו חננאל

כתיב ואשרוף אותו באש • ר' עקיבא אומר חילוף הדברים של עובד כוכבים אסור מיד שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש משמע שעשה שנפסל נאסר ועליו אמרה תורה תשרפון באש : שמואל דמי כתיב פסילי אלהיהם תשרפון באש וכתיב ולקחת לך • הא כיצד פסלו לאלוה תשרפון באש • פסלו מאלוה ולקחת לך • עבודת כוכבים של ישראל אינה אסורה אלא עד שתעבד' דברי ר' עקיבא שנאמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה' ונו' ושם בסת' עד שיעשה לה דברים שבסתר' והיא עבודתה' ומנין שטעונה גניזה שנא' ולא תטע לך אשרה [כל עץ] אצל מזבח ה' וגו' מה מזבח טעון גניזה אף אשרה טעונה גניזה' ור' ישמעאל האי קרא מיבעי ליה לדריש לקיש דאמר כל המעמיד דיין לישראל שאינו הגון כאילו נטע אשרה שנאמר לא תטע לך אשרה כל עץ וגו' • וסמיך ליה לעיל מן הענין שופטים ושוטרים תתן לך וגו' • אמר רב אשי ובמקום תלמידי חכמים כאילו נטע אצל המזבח שנאמר אצל מזבח ה' אלהיך אשר תעשה לך : בעי רב המנונא ריתך כלי לעבודת כוכבים' פירוש רצף כלי בכור לשם עבודת כוכבים מהו' ואמרינן מאי קמבעיא ליה כלים משמשי עבודת כוכבים נינהו' והיא לשם עבודת כוכבים דעובד כוכבים קאמר . בין לר' ישמעאל בין לר' עקיבא אין אסורין אלא משיעבד' דהא לא חלקו אלא בעבודת כוכבים עצמה • ואסיקנא לשם עבודת כוכבים דישראל ואליבא דר' ישמעאל דאמר עבודת כוכבים דישראל אסורה מיד מאי משמש עבודת כוכבים כי עבודת כוכבים עצמה דמו' מה היא אסורה מיד אף משמשיה אסורין מיד אי לא • ואמרינן אמאי בעי ריתך דהוה כבר כלי • ליבעי מעשה בתחלה' ופרקינן מהן כלים חזרו לטומאתן ישנה • חוד ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן דאורייתא • ומיבעיא ליה הכי הני מילי שחוזרין לטומאה ישנה במומאה דאורייתא אבל טומאה דרבנן לא הדרא • ותיבעי ליה שאר טומאות דרבנן הדא מנו הדא קמיבעיא ליה טומאה דרבנן הדרא אי לא הדרא • אם תמצא לומר לא הדרא מומאת עבודת כוכבים כיון דחמירא אוקמה רבנן אדאורייתא • או דלמא לא שנא • תיקו • בעא מניה ר' יוחנן מר' ינאי תקרובת עבודת כוכבים של אוכלים מהו • פי' אם יחזור היבטלם בטלה טומאתן או לא • ותיבעי ליה כלים • כלים לא מיבעיא ליה כיון דאית להו טהרה בטבילה • כי מבטיל להו בשבורה טומאה נמי בטילה • כי קא מיבעיא אוכלין • ותיבעי ליה עבודת כוכבים גופה עבודת כוכבים

כיון דאיסורה בטיל • וגבי כלים לעיל (עמוד א) דלא קאמר הכי דמיירי בכלים של תקרובת עבודת כוכבים אתין להם בטול **ברוך** אתה נמים שהחזרת לי אבדתי: שהקדשנו אחרים תחתיהם לימא מסייע ליה *מזרחית צפונית בה גנזו בית חשמונאי את אבני המזבח שישקצו אנשי יון ואמר רב ששת ששקצו לעבודת כוכבים *אמר רב פפא התם קרא *אשכח ודרש דכתיב *ובאו בה פריצים וחללוה אמרי היכי נעביד *ניתבריהו *אבנים שלמות אמר רחמנא ננסריהו *לא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא ואמאי ליתבריהו ולישקלינהו לנפשייהו מי לא *אמר רב אושעיא בקשו לגנוז כל כסף וזהב שבעולם משום כספא ודהבא של ירושלים והוינן בה ירושלים הויא רובא דעלמא אלא אמר אביי בקשו לגנוז דינרא הדרייאנא טוריינא שיפא מפני טבעה של ירושלים עד שמצאו לה מקרא מן התורה שהוא מותר ובאו בה פריצים *וחללוה התם לא אשתמשו בהו לגבוה הכא כיון דאשתמש בהו לגבוה לאו אורח ארעא לאשתמושי בהו הדיוטא: **מתני'** *עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חבירו *וישראל אין מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים *המבטל עבודת כוכבים מבטל משמישה ביטל משמשין מותרין והיא אסורה: **גמ'** מתני ליה ר' לר"ש *ברבי עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חבירו א"ל רבי שנית לנו בילדותך עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל ישראל דישראל מי קא מבטלה והא *ושם בסתר כתיב א"ר הילל בריה דרבי וולס לא נצרכה שיש לו בה שותפות בילדותו מאי קסבר ובזקנותו מאי קסבר *בילדותו סבר ישראל אדעתא דעובד כוכבים פלח כיון דעובד כוכבים מבטל דנפשיה דישראל נמי מבטלה ובזקנותו סבר ישראל אדעתא דנפשיה פלח כי מבטל עובד כוכבים דנפשיה דישראל לא בטיל איכא דמתני לה אסיפא ישראל אינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים פשיטא א"ר הילל בריה דרבי

לב א ב מיי' פ"ו מהל' מלכים הלכה ט"ו: **לג** ג ד מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה יד סמג לאוין עט

לד ה מיי' פ"ח מהל' בית הבחירה הלכ' יד סמג לאוין לז:

לה ו מיי' שם הלכ' טו:

לו ז מיי' פ"א מהל' עבודת כוכבים הל' ט סמג לאוין מה עוש"ע י"ד סי' קמו סעיף ס.

[וע"ע תוספת מולין מא. ד"ה ת"ש שנים וכו']

לז ח מיי' שם עוש"ע שם סעיף ז:

לח ט מיי' שם עוש"ע שם סעיף יג:

רבינו חננאל

טוכבים לא קא מיבעיא ליה דכיון דבי מבטל להבטלה הותרת בהנאה מדאיסורה בטלה • טומאתה נמי בטילה • כיקמיבעיא ליה תקרובת עבודת כוכבים של דאיתקוש לסת דראמרן דדבר גידל דאמר רב גידל מנין ל עבודת כוכבים שאינה ב ט י ל ה עולמית • שנאמר ויצמדו לבעל פעור ומאי כיון דאיסורא לא בטיל • טומאתה נמי לא בטיל • או דלמא איסורא דאורייתא לא בטלה אבל טומאה דרבנן בטלה • או לא שנא ועלתה בתיקו • בעא מניה רב יוסף בן שאול מרבי כלים שנשתמשו בהן בבית חוניו מהו שישתמשו בהם במקדש בירושלים ומיבעי ליה אליבא דר' יהודה דאמר בית חוניו לאו בית עבודת כוכבים היא ור' מאיר חולק עליו ואומר בית חוניו עבודת כוכבים היא • ומפורשת חלוקתם בסוף מסכת מנחות • דתנן התם הכהנים ששימשו בבית חוניו לא ישתמשו במקדש בירושלים • ואין צריך לומר לדבר אחר • פי' ואין צ"ל לדבר אחר הכהנים ששימשו בעבודת כוכבים שוראי נפסלו נמצאת סתם משנתנו זו כר' יהודה דאמר בית חוניו לאו בית עבודת כוכבים היא • מאי כהנים דואדקנסינהו רבנן משום דבני דעה נינהו אבל כלים לא קנסו • או דלמא לא שנא יושם ליה אמורים הן שנאמר ואת כל הכלים אשר הנה המלך אחז במלכותו במעלו הכנו פי' שנגזום • והקדשנו אחרים תחתיהן והנם לפני מזבח ה' • לימא מסייעא ליה מזרחית צפונית ששם גנזו בית חשמונאי אבני מזבח ששקצום מלכי יון • ואמר רב ששת ששקצום לעבודת כוכבים. ודחי' הכי שאני איתם • דאמר רב פפא קרא אשכחה ודרשו ובאו בה פריצים וחללוה • ולא מסייעא ליה • ואמרינן ואמאי נגזום לבטלינהו לאיסוריהו וליתברו וליקרשינהו • ודחינן משום דלא אשאר היכי ליעביר ליתברינהו אבנים שלמות אבר רחמנא ניסנסרינהו במשור • ולא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא • ליתבריהו ולישקלינהו לנפשיהו כמו המטבע דאמר אביי בקשו לגנוז דינרא הדרינא שיפא מפני מיבעיא של ירושלים • עד שנצאו מקרא שמותר שנאמר ובאו בה פריצים וחללוה • ופרקינן התם במטבע לא אישתמש בגוה ביה • אבל הכא באבני מזבח כיון דמעיקרא אישתמש ברו מזבח דהוא בגוה לאו אורח ארעא לאישתמושי בהו הדיוטא: **פוסקא** עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל חברו • עובד כוכבים כו' • **גמ'** אמר ליה ר' שמעון ברבי לרבי ענית לנו בילדותך • עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים שלו ושל ישראל • אם יש לו בה שותפות • בילדותו מאי סבר ובזקנותו מאי סבר • בילדותו סבר ישראל אדעתא דעובד כוכבים פלח כו' • איכא דמתני לה אסיפא • ישראל אינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים • פשיטא • אמר רבי הלל בר"ר

הגהות הב"ח (א) גמ' שהחזרת לי אבדתי • נ"ב [וקשה מה דמשום] דלוכל לפרש הכנו שנמנו ליכא לאקשויי דלמא הכנו דמטבלינהו וכו' מ"מ מקרא מסיכא דיתי לאסקינהו אי לא קא לן דגזרו עליהו: (ב) רש"י ד"ה מאי כיון דאיסורא בטיל מדרב גידל כרים פירקין טומאה נמי לא בטלה וכיון דאיסורא בטיל דבר גידל הא נמי קלה למיסק מיניהו: **עומאה נמי לא בטלה** • כיון דלמיתר הכי: **בים מוניו** • מפרש בשמעתין בת"ר דמגמות מוניו בנו של שמעון הלדיק שברח למלרים מפני אחיו ובנה שם מזבח ופליני התם איכא למ"ד לשם עבודת כוכבים ואיכא למ"ד לש"ש וקמיבעיא ליה לר' יוסי בן שאול אליבא דמ"ד לאו בית עבודת כוכבים היא דאליבא דמ"ד דעבודת כוכבים היא לא קמיבעיא ליה דהשתא להדיוט אסורין כדאמר לעיל בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר לגבוה מיבעיא: **ואין ל"ל לדבר אחר** • כהנים ששימשו לעבודת כוכבים אין ל"ל אלא ישמשו עוד למקדש כדכתיב ביחזקאל (מד) יען אשר ישרתו אותם לפני גלוליהם וגו' וכתיב בהריה לא יגאלו אלי לכהן לי ומדקאמר אין ל"ל לדבר אחר מכלל דבית חוניו לאו דבר אחר הוא ואפ"ה קתני דכהנים אסירי וקמיבעיא ליה לר' יוסי כלים מאי: **כהנים דבני דעה נינהו** • וידעי שנאסרו הבמות אף לשם גבוה והלכו ועבדו בבמה הוא דקנום רבנן: **אבל כלים לא** • קנסו או דלמא לא שנא: **מקרא היא בידינו** • בהאי דעבודת כוכבים דהיכא דמדאורייתא הוא בהו טעמא להתירא קנסוהו רבנן אע"ג דלאו בני דעה נינהו ה"ל דלאו בית עבודת כוכבים ולא מיתסרי מדאורייתא קנסוהו רבנן בכלים ככהנים: **כל הכלים** • כהנים שבימי חזקיהו היו מגידין לו כל הכלים של בית המקדש אשר הזניח אחז במלכותו במעלו לעבודת כוכבים: **הכנו והקדשנו מאי לאו הכנו דאמבליי** • מטומאתם עבודת כוכבים: **והקדשנו דאקדישנהו** • א] שחזרו ומשמוש בשמן המשחה אלמא כיון דמדאורייתא לא מתסרי דהא הקדש נינהו ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו אינהו נמי לא גזרו עליהו הוא לו ולאו בני דעה נינהו: **שמחזרת לי אבדתי** • זהו המקרא ששכחתי: **שקדשנו אחרים תחתיהם** • אבל הך קנסוהו רבנן וגנזום: **מזרחית לפונים** • שימוש אדבע לשכת שהיו במקלעות העזרה קא חשיב במס' מדות (פ"א מ"ו) **ואמר רב ששת ששקצו לעבודת כוכבים** • אלמא אע"ג דלהדיוט לא מיתסרי דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו גזור בהו רבנן לגבי גבוה ואע"ג דלאו בני דעה נינהו ובבית חוניו נמי אע"ג דלאו בית עבודת כוכבים ולא מיתסרי כלים דידיה מדאורייתא גזור בהו רבנן: **פסס קרא אשכח ודרוש** • דמדאורייתא אסירי אפי' להדיוט: **דכתיב ובאו בה פריצים וחללוה.**

מכיון שנקנסו עובדי כוכבים להיכל יצאו כליו לחולין וכיון דנפקי לחולין קנינהו בהפקירא והוו להו דידהו וכשנשתמשו בהן לעבודת כוכבים נאסרו: **אמרי** • הכי דבית חשמונאי כשנלחמו היכי נעביד: **ניתבריהו** • על יד עובד כוכבים כדי לבטלן: **אבנים שלימות** • שאין בהם פגימות ואפילו בפגימות סכין שמתגור בה לפורן פוסלת בהן כדאמרינן בהכל שוחטין (חולין יא•): **ננסרינהו** • לאחר שבירתן להשוות פגימתן לא תניף עליהם ברזל כתיב ועמדו וגנזום: **ונתבריהו** • כלי לבטלן מעבודת כוכבים • שהרי חולין הן וכדקאמרת ובאו בה פריצים וחללוה: **ולישקלינהו לנפשייהו** • שרובה הקדש: **מדאורייתא הדרינא שיפא** • מטבעות של ירושלים מיריינא הדרינא על שם מלכי רומי נעשו הלורות ושמם טורייטוס אדריינוס: **שיפא** • יפה ביותר שימוש מחמת יופיו ואין הלורה ניכרת: **מתני' ישראל אינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים** • דעובד כוכבים פוסל אלוהו ילפינן ולא ישראל וכל שכן דישראל אינו מבטל עבודת כוכבים דישראל דאין לה בטילה עולמית דהא ושם בסתר כתיב: **גמ' שנים לנו בילדותך שלו ושל ישראל** • ועכשיו אתה שונה לנו ושל חבירו אבל של ישראל לא ומקשי תלמודא דישראל מי בטלה והא ושם בסתר כתיב: **שיש לו לעובד כוכבים בה שותפות** • ובזקנותו חזר בו דלתה על גב שיש לו שותפות אינו יכול לבטל חלקו של ישראל: **ואיכא דמתני לה** • לר' הילל בריה דר' וולס: **אסיפא** • דמתניתין: **ח"ר**

[לעיל כ.]

[לקמן נד.]

[זבחים נפ.]

[לקמן נד.]

[מדות פ"א מ"ו ועוד מ"ה.]

[לקמן נד.]

[ע' תוס' זבחים נד: ד"ה מבנים ותוס' ריטין סח: ד"ה איכא ותוס' לעיל כנ: ד"ה בקנו ותוס' מולין יח: ד"ה ובמה]

[כהנים סכי איתא וחללוה כיון שפרצום נעשו חול]

[ל"ל בריה וכ"ל בב"מ מד.]

[ב"מ מד.]

מנחות קנ.

מנחות ב.

[נעיל מה. לקמן מה:]

הגהות מהר"ב רנשבורג א] רש"י ד"ה והקדשנו דאקדישנהו אמרו ומשמוש • נ"ב עיין מנחות נז ע"ב ובתוס' שם כד"ה אמעי וכו' ר' יאמר' סבר וכו' ואיתא הכיא מוגיא וכו' ודו"ק היטב.

גליון השרש גמ' עומאה דרבנן • עיין לעיל דף מח ע"ב כרש"י ד"ה ובנר • ובחולין דף יג ע"ב בתוס' ד"ה הקרובת: **גמ'** מלבנה ודלק • עיין בדרים דף כב ע"א:

מאי כיון דאיסורא לא בטיל • מדרב גידל בדרים פירקין (דף כ.) (ב) בשאר טומאה דלית ליה מהרה במקום דעימא כי היכי דשאר טומאות סלקי הא נמי קלה למיסק מיניהו: **עומאה נמי לא בטלה** • כיון דלמיתר הכי: **בים מוניו** • מפרש בשמעתין בת"ר דמגמות מוניו בנו של שמעון הלדיק שברח למלרים מפני אחיו ובנה שם מזבח ופליני התם איכא למ"ד לשם עבודת כוכבים ואיכא למ"ד לש"ש וקמיבעיא ליה לר' יוסי בן שאול אליבא דמ"ד לאו בית עבודת כוכבים היא דאליבא דמ"ד דעבודת כוכבים היא לא קמיבעיא ליה דהשתא להדיוט אסורין כדאמר לעיל בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר לגבוה מיבעיא: **ואין ל"ל לדבר אחר** • כהנים ששימשו לעבודת כוכבים אין ל"ל אלא ישמשו עוד למקדש כדכתיב ביחזקאל (מד) יען אשר ישרתו אותם לפני גלוליהם וגו' וכתיב בהריה לא יגאלו אלי לכהן לי ומדקאמר אין ל"ל לדבר אחר מכלל דבית חוניו לאו דבר אחר הוא ואפ"ה קתני דכהנים אסירי וקמיבעיא ליה לר' יוסי כלים מאי: **כהנים דבני דעה נינהו** • וידעי שנאסרו הבמות אף לשם גבוה והלכו ועבדו בבמה הוא דקנום רבנן: **אבל כלים לא** • קנסו או דלמא לא שנא: **מקרא היא בידינו** • בהאי דעבודת כוכבים דהיכא דמדאורייתא הוא בהו טעמא להתירא קנסוהו רבנן אע"ג דלאו בני דעה נינהו ה"ל דלאו בית עבודת כוכבים ולא מיתסרי מדאורייתא קנסוהו רבנן בכלים ככהנים: **כל הכלים** • כהנים שבימי חזקיהו היו מגידין לו כל הכלים של בית המקדש אשר הזניח אחז במלכותו במעלו לעבודת כוכבים: **הכנו והקדשנו מאי לאו הכנו דאמבליי** • מטומאתם עבודת כוכבים: **והקדשנו דאקדישנהו** • א] שחזרו ומשמוש בשמן המשחה אלמא כיון דמדאורייתא לא מתסרי דהא הקדש נינהו ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו אינהו נמי לא גזרו עליהו הוא לו ולאו בני דעה נינהו: **שמחזרת לי אבדתי** • זהו המקרא ששכחתי: **שקדשנו אחרים תחתיהם** • אבל הך קנסוהו רבנן וגנזום: **מזרחית לפונים** • שימוש אדבע לשכת שהיו במקלעות העזרה קא חשיב במס' מדות (פ"א מ"ו) **ואמר רב ששת ששקצו לעבודת כוכבים** • אלמא אע"ג דלהדיוט לא מיתסרי דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו גזור בהו רבנן לגבי גבוה ואע"ג דלאו בני דעה נינהו ובבית חוניו נמי אע"ג דלאו בית עבודת כוכבים ולא מיתסרי כלים דידיה מדאורייתא גזור בהו רבנן: **פסס קרא אשכח ודרוש** • דמדאורייתא אסירי אפי' להדיוט: **דכתיב ובאו בה פריצים וחללוה.**

מכיון שנקנסו עובדי כוכבים להיכל יצאו כליו לחולין וכיון דנפקי לחולין קנינהו בהפקירא והוו להו דידהו וכשנשתמשו בהן לעבודת כוכבים נאסרו: **אמרי** • הכי דבית חשמונאי כשנלחמו היכי נעביד: **ניתבריהו** • על יד עובד כוכבים כדי לבטלן: **אבנים שלימות** • שאין בהם פגימות ואפילו בפגימות סכין שמתגור בה לפורן פוסלת בהן כדאמרינן בהכל שוחטין (חולין יא•): **ננסרינהו** • לאחר שבירתן להשוות פגימתן לא תניף עליהם ברזל כתיב ועמדו וגנזום: **ונתבריהו** • כלי לבטלן מעבודת כוכבים • שהרי חולין הן וכדקאמרת ובאו בה פריצים וחללוה: **ולישקלינהו לנפשייהו** • שרובה הקדש: **מדאורייתא הדרינא שיפא** • מטבעות של ירושלים מיריינא הדרינא על שם מלכי רומי נעשו הלורות ושמם טורייטוס אדריינוס: **שיפא** • יפה ביותר שימוש מחמת יופיו ואין הלורה ניכרת: **מתני' ישראל אינו מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים** • דעובד כוכבים פוסל אלוהו ילפינן ולא ישראל וכל שכן דישראל אינו מבטל עבודת כוכבים דישראל דאין לה בטילה עולמית דהא ושם בסתר כתיב: **גמ' שנים לנו בילדותך שלו ושל ישראל** • ועכשיו אתה שונה לנו ושל חבירו אבל של ישראל לא ומקשי תלמודא דישראל מי בטלה והא ושם בסתר כתיב: **שיש לו לעובד כוכבים בה שותפות** • ובזקנותו חזר בו דלתה על גב שיש לו שותפות אינו יכול לבטל חלקו של ישראל: **ואיכא דמתני לה** • לר' הילל בריה דר' וולס: **אסיפא** • דמתניתין: **ח"ר**

מסורת הש"ס

אבל בצורף ישראל. *אלא דווקא צורף דאפי' שאינו צורף נמי דכל ישראל לגבי עבודת כוכבים כצורפין מדמותיב מהלוקח גרוטאות ומי כשאינו צורף אסור מאי קפריך דלמא בשאינו צורף איירי אלא איירי דנקט צורף עובד כוכבים נקט נמי צורף ישראל: **אי** דלמא בין בזו ובין בזו מחלוקת. פירוש וה"ק אף בצורף ישראל קריב"ן גרים תיקו והדר גרים מיתיבי א"ר נראין כו' ומותיב למ"ד מחלוקת בצורף עובד כוכבים אלמא בין בזו ובין בזו מחלוקת אבל ליכא למימר דלמיפשט בעיין אתי וקא מוכח דבתרוייהו פליגי כדמשמע מהוך פ"ה דא"כ כי קמשני לדחות (ע) שאין דוקא ולא פליגי אלא בחדא כלומר לצורף עובד כוכבים א"כ תקשי למ"ד בצורף ישראל פליגי והוה ליה למימר תינח למ"ד בצורף עובד כוכבים מחלוקת אלא למ"ד בצורף ישראל דוקא מחלוקת היכי לישני דאין לומר דלישני נראין דבריי לי במכרה לחבלה ודברי חביריי במכרה לעובדה דהכי הוה ליה לפשויי ועוד דאין זה מעין מקומות אחרים בהמוכר הספינה (ב"ב דף עט:) גבי הקדש וכן בפרק קמא דחולין (דף יב:) גבי אשפה שבשוק ומיהו יש לייחס הגירסא כמו שהיה בספריס וכפ"ה וכא לפשוט הבעיא וקאמר הכי ת"ש א"ר נראין כו' אלמא בצורף ישראל נמי פליגי ואיפשיטא בעיין דבין בזו ובין בזו פליגי ותקשי למ"ד בצורף עובד כוכבים דוקא פליגי אלא אתיא בריייתא (י) כפשטיה ודמי לכלומר אפי' למ"ד בצורף עובד כוכבים דוקא פליגי יש לפרש הבריייתא כן ומיהו הפשיטות לא נדחית דלמ"ד בצורף ישראל פליגי והא אף בצורף ישראל קאמר וכ"ל דזהו עיקר דודאי הפשיטות לא נדחית דלגירסת הריב"ן נמי יש להקשות אמאי קאמר תיקו הא(כ) כמ"ד בצורף ישראל מחלוק' אי אפשר לייחס הבריייתא אם לא שאמר בין בזו ובין בזו מחלוקת ולא קשיא דקאמר תיקו ופשיטו בתר הכי דהכי אסכחן בפרק בתרא (דף סח:) גבי בעיא דפונס מעיקרא מחלוקת דקיימא בתיקו ובתר הכי פשיטו ליה: אם

דרבי וולס לא נצרכה(פ) שיש לו בה שותפות וקמ"ל ישראל הוא דלא מבטל דעובד כוכבים אבל עובד כוכבים דנפשיה מבטל איכא דמתני לה אברייתא *ר"ש בן מנסיא אומר *עבודת כוכבים של ישראל אין לה בטילה עולמית מאי עולמית א"ר הילל בריה דר' וולס לא נצרכה אלא ישיש לו לעובד כוכבים בה שותפות וקמ"ל דישראל אדעתא דנפשיה פלח: **מתני'** כיצד מבטלה קטע ראש אזנה ראש חוטמה ראש אצבעה *פחסה אע"פ שלא חיסרה ביטלה (ג) *רק בפניה השתין בפניה גרדה זרק בה את הצואה הרי זו אינה בטילה מכרה או משכנה רבי אומר ביטל וחכ"א דלא ביטל: **גמ'** כי לא חיסרה במאי ביטלה א"ר זירא *שפחסה בפניה רקק בפניה והשתין בפניה מנה"מ אמר חזקיה דאמר קרא °והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה וכתיב בתריה ואל ארץ יביט והנה צרה וחשכה וגו' דאע"ג דקלל מלכו ואלהיו ופנה למעלה אל ארץ יביט: מכרה או משכנה רבי אומר ביטל [וכו'] : זעירי א"ר יוחנן ור' ירמיה בר אבא אמר רב ח"אמחלוקת בצורף עובד כוכבים אבל בצורף ישראל דברי הכל ביטל וחד אמר בצורף ישראל מחלוקת איבעיא להו בצורף ישראל מחלוקת אבל צורף עובד כוכבים דברי הכל לא ביטל או דלמא בין בזה ובין בזה מחלוקת ת"ש דא"ר נראין דבריי כשמכרה לחבלה ודברי חביריי שמכרה לעובדה מאי לחבלה ומאי לעובדה אילימא לחבלה לחבלה ממש לעובדה לעובדה ממש מ"ט דמ"ד ביטל ומ"ט דמ"ד לא ביטל אלא לאו לחבלה למי שעתיד לחבלה ומנו צורף ישראל לעובדה למי שעתיד לעובדה ומנו צורף עובד כוכבים וש"מ בין (ג) בזה ובין בזה מחלוקת לא ה"ק א"ר נראין דבריי לחבריי כשמכרה לחבלה ומנו צורף ישראל שאף חבריי לא נחלקו עלי אלא כשמכרה לעובדה אבל לחבלה מודו לי מיתיבי *הלוקח גרוטאות מן העובדי כוכבים ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר אם משנתן מעות משך יוליך לים המלח אי אמרת בשלמא בצורף ישראל מחלוקת הא מני רבנן היא אלא אי אמרת בצורף עובד כוכבים מחלוקת אבל בצורף ישראל דברי הכל ביטל הא מני שאני התם דאדעתא דגרוטאות זבין אדעתא דעבודת כוכבים לא זבין תנו רבנן *לוה עליה או ישנפלה עליה מפולת או שגנבוה ליסטין או שהניחוה הבעלים והלכו למדינת הים אם

[תוספ' פ"ו]

[לעיל מב.]

[לעיל מד:]

ה"שעיה

[לקמן עח:]

[בכורות יג:]

[תוספ' פ"ו ע"ס]

ישראל אין לה בטילה עולמית. אלא אי אמרת מכרה לצורף ישראל דברי הכל בטילה. אמאי יוליך לים המלח הא כבר בטילה. ופרקינן כי אמרינן בצורף ישראל ד"ה ביטל ל) בפירוש עבודת כוכבים. אבל הכא אדעתא דגרוטאות זבין אבל אדעתא דעבודת כוכבים לא זבין. פי' גרוטאות שיברי כלי מתכות: **ת"ר** לוה עליה או שנפל עליה מפולת או הניחוה בעלים והלכו להם למדינת הים. מ) תוס' ד"ה אם מכרה פירוש אדעתא דעבודת כוכבים וכו'.

הגהות הב"ח (א) גמ' לא נצרכה אלא שיש לו: (ב) שם במשנה רקק בפניה: (ג) גמ' בין בזו ובין בזו מחלוקת: (ד) רש"י ד"ה א"כ תיגל וכו' ואיא נוסיף נמי לא מיצטריך למשמעינן: (ה) ר"ה ודברי וכו' מכלל דתקריו נמי: (ו) ר"ה מיליומא לתבלה ממש מכרה ע"מ לתבלה: (ז) ד"ה ומנו צורף וכו' מימר אמר לחידי דדמיה יקרין אלו צורף: (ח) ד"ה אם עד שלא וכו' ואיכא בטיולא דסכל. ס"ב ע"ל כפ' בתרא דף עח: (ט) תוס' ד"ה אם דלמא וכו' לדחות דלאו דוקא ולא וכו' לכלומר כצורף: (י) בא"ר דלא אתא בריייתא כדפשטינן ודחי: (כ) בא"ר הא למ"ד בצורף וכו' אם לא שנאמר בין: **גליון הש"ס** תוס' ד"ה אבל. לאו דווקא צורף. עי' לעיל מג ע"א תוד"ה אחידי:

עין משפט נר מצוה

לט א ב מיי' פ"ט מהל' עבודת כוכבים הל' ט סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קמו סעיף ח:

מ ג מיי' שם הל' י' עור פ"ט שם סעיף ז:

מא ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:

מב ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:

מג ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' ח וע"ש:

מד ז מיי' שם פ"ז הל' ה סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

מה ח מיי' שם פ"ח הל' ה סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:

רבינו חננאל

ב"ר לא נצרכה כגון שיש לו בה שותפות כו' · איכא דמתני לה אברייתא · ר' שמעון בן מנסיא אומר עבודת כוכבים של ישראל אינה בטלה עולמית · ואפילו יש לעובד כוכבים בה שותפות וקמ"ל ישראל מדעתא דנפשיה פלח לה לעבודת כוכבים · וכי מבטיל לה מבטיל אלא כוכבים לא מבטיל אלא חולקה דנפשיה · אבל חולקיה דישראל לא מצי מבטיל ליה · ירושלמי ועבודת כוכבים שעברה ישראל אין לה בטילה עולמית: **מתני'** כיצד מבטלה · קטע ראש חוטמה ראש אוזנה קטע ראש אצבעה · פחסה אפילו חסרה בטילה · כגון שהעביר צורת פניה וגראית כעין פס אע"פ שלא חסרה בטילה · אבל רקק או השתין בפניה או זרק בה צואה לא בטלה · מאי טעמא דבשעת בעטו עבר לה הכי כי חדר ומשתכבת חמתו והדר ועביר לה כדכתיב ויהיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה וכתיב בתריה אל ארץ יביט והנה צרה וחשכה מעוף צוקה ואפילה מנודה: **פיסקא** מכרה או משכנה ר' אומר ביטל ר"א לא ביטל · איבעיא להו כשמכרה לצורף ישראל מחלוקת ר' וחכמים · אבל אם מכרה לצורף עובד כוכבים דברי הכל לא ביטל · או דלמא בין בזה ובין בזה מחלוקת · ת"ש דאמר ר' נראין דברי לרבנן בשמכרה לחבלה ומאן ניהו צורף ישראל שאף חכמים לא נחלקו עלי אלא כשמכרה לצורף עובד כוכבים דאיכא למימר לעובדה [מכרה] · אבל לחבלה מודו לי מיתיבי הלוקח גרוטאות מן העובדי כוכבים ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך הרי זה יחזיר · משנתן מעות משך יוליך לים המלח אי אמרת בשלמא בצורף ישראל אם מכרה לו פליגי · ורבנן אמרי לא ביטלה · הא מני רבנן היא ומשום הכי כיון שקנאה יוליך לים המלח שעדיין לא ביטלה · וכיון שקנאה